

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ЗАХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

від 25 липня 2024р.

Львів

№ 63/65-р/к

Справа № 63/5-02-46-2023

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

Акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Львівгаз» (*«Інформація, доступ до якої обмежено»*) у період з січня 2020 року по серпень 2023 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з приєднання до газорозподільної системи в територіальних (географічних) межах міста Львів та Львівської області, де знаходилася газорозподільна система, що перебувала у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства із часткою 100 відсотків, як таке, що не мало на цьому ринку жодного конкурента.

Акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Львівгаз» зобов'язувало Замовників приєднання здійснювати погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, яку виготовило АТ «Львівгаз», а також виставляло до оплати рахунки за це погодження.

За умов існування значної конкуренції на ринку така поведінка акціонерного товариства «Оператор газорозподільної системи «Львівгаз» була б неможливою, адже у такому випадку споживачі послуги з приєднання до газорозподільної системи в межах території, де знаходиться газорозподільна система, що перебувала у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства мали б можливість обирати між кількома виконавцями таких послуг, а у разі ущемлення їх інтересів, обрали б іншого виконавця цих послуг.

За результатами розгляду справи № 63/5-02-46-2023 адміністративна колегія Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України визнала дії акціонерного товариства «Оператор газорозподільної системи «Львівгаз» у період з 01.01.2020 по 21.04.2021, які полягали у зобов'язанні Замовників здійснювати погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, яку виготовило АТ «Львівгаз», а також виставленні до оплати рахунків та отримання плати за це погодження, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з приєднання до газорозподільної системи в частині встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

На акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Львівгаз» *«Інформація, доступ до якої обмежено»* накладено штраф у розмірі 68 000,00 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

Адміністративна колегія Західного міжобласного територіального відділення, розглянувши матеріали справи № 63/5-02-46-2023 про порушення акціонерним товариство «Оператор газорозподільної системи «Львівгаз» законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та подання П'ятого відділу досліджень і розслідувань Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 08.07.2024р. № 63-03/150-П,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (1) Розпорядженням адміністративної колегії Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) від 20.07.2023 № 63/47-рп/к розпочато розгляд справи № 63/5-02-46-2023 у зв'язку із наявністю в діях АТ «Львівгаз», які полягають у зобов'язанні Замовників здійснювати погодження проєктно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, яку виготовило АТ «Львівгаз», а також виставленні до оплати рахунків за це погодження, ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем в частині встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (2) Відділення листом від 21.07.2023 № 63-02/1601 надіслало АТ «Львівгаз» розпорядження адміністративної колегії Відділення від 20.07.2023 № 63/47-рп/к про початок розгляду справи № 63/5-02-46-2023 за виявленими ознаками порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
- (3) Відділення на юридичну адресу АТ «Львівгаз» надіслало вимоги про надання інформації:
 - від 15.12.2022 № 63-02/2647 (відповідь надана листом від 06.01.2023 № 79001-Лв-287-0123 (вх. № 63-01/33 від 06.01.2023));
 - від 21.02.2023 № 63-02/403 (відповідь надана листом від 20.03.2023 № 790007.1-Лв-5668-0323 (вх. № 63-01/494 від 22.03.2023));
 - від 24.03.2023 № 63-02/669 (відповідь надана листом від 13.04.2023 № 79001-Лв-7359-0423 (вх. № 63-01/749 від 19.04.2023) та від 01.05.2023 № 79001-Лв-8148-0523 (вх. № 63-01/837 від 02.05.2023));
 - від 13.09.2023 № 63-02/2036 (відповідь надана листом від 15.09.2023 № ЛГ-17609/109/1-23 (вх. № 63-01/1736 від 22.09.2023));
 - від 17.10.2023 № 63-02/2335 (відповідь надана листом від 27.10.2023 № ЛГ-18174/109/2-23 (вх. № 63-01/1941 від 03.11.2023));
 - від 19.03.2024 № 63-02/920 (відповідь надана листом від 15.04.2024 № ЛГ-957/109/2-24 (вх. № 63-01/974 від 15.04.2024).

- (4) Відділення надіслало до «Інформація, доступ до якої обмежено» вимогу про надання інформації від 28.02.2023 № 63-02/446 (відповідь надана листом від 10.03.2023 № 2 (вх. № 63-01/443 від 16.03.2023)).
- (5) Відділення надіслало до «Інформація, доступ до якої обмежено» вимогу про надання інформації від 03.03.2023 № 63-02/503 (відповідь надана листом від 17.03.2023 № 6 (вх. № 63-01/452 від 20.03.2023)).
- (6) Окрім зазначених вимог, для з'ясування всіх обставин при проведенні дослідження у справі № 63/5-02-46-2023, Відділенням надіслано інші вимоги про надання інформації.
- (7) Під час розгляду цієї справи у Відділення виникла потреба в отриманні інформації від Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП, Регулятор). У зв'язку із цим, з метою отримання роз'яснень від НКРЕКП листом від 01.03.2024 № 63-02/331е Відділення звернулось до Антимонопольного комітету України (далі – Комітет).
- (8) Листом від 25.03.2024 № 3114/16.4.2/7-24 (вх. Комітету № 7-07/4137 від 28.03.2024, вх. Відділення № 63-01/280К від 29.03.2024) НКРЕКП надало Комітету відповідні роз'яснення.
- (9) Листом від 10.07.2024 № 63-02/2177е надіслано АТ «Львівгаз» посвідчену копію подання про попередні висновки від 08.07.2024 № 63-03/150-П у справі № 63/5-02-46-2023. Відповідно до трекінгу відправлення 0600940741286 вручено 15.07.2024.

2. ВІДПОВІДАЧ

- (10) Відповідачем є акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Львівгаз» яке є юридичною особою, має цивільні права та обов'язки, здійснює діяльність з метою одержання прибутку.
- (11) Місцезнаходження АТ «Львівгаз»: *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.
- (12) Як вбачається із відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.
- (13) АТ «Львівгаз» у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

3. ВИЗНАЧЕННЯ СТАНОВИЩА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ НА РИНКУ

- (14) Відділенням здійснено дослідження становища АТ «Львівгаз» на ринку послуг з приєднання до газорозподільної системи у межах території міста Львів та Львівської області, де знаходиться газорозподільна систем, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Львівгаз», відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та з урахуванням пункту 2.2 Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (із змінами) (далі – Методика), згідно із переліком дій, передбачених підпунктами 2.1.1 – 2.1.11 Методики, та встановлено таке.

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (15) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

3.1.1. Суб'єкт господарювання

- (16) У відповідності до пункту 3.3 Методики, визначення складу суб'єкта господарювання, що випускає, постачає, продає, придбаває (споживає, використовує) конкретний товар (продукцію, роботи, послуги), здійснюється шляхом установаження переліку суб'єктів господарювання (юридичних та фізичних осіб), які здійснюють діяльність з виробництва, реалізації, придбання товарів чи іншу господарську діяльність, у тому числі контроль над іншою юридичною чи фізичною особою, і які пов'язані відносинами, що забезпечують контроль господарської діяльності одного суб'єкта господарювання іншим (іншими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

- (17) Суб'єктом господарювання, який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є АТ «Львівгаз».

3.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання

- (18) Конкретною послугою, яка надається АТ «Львівгаз», є послуги з приєднання до газорозподільної системи в межах території міста Львів та Львівської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства.
- (19) Відповідно до пункту 6 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» (далі – Закон про ринок природного газу), газорозподільна система - технологічний комплекс, що складається з організаційно і технологічно пов'язаних між собою об'єктів, призначених для розподілу природного газу від газорозподільних станцій безпосередньо споживачам.
- (20) Згідно з пунктом 17 частини першої статті 1 Закону про ринок природного газу, оператор газорозподільної системи (далі – Оператор ГРМ) - суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із розподілу природного газу газорозподільною системою на користь третіх осіб (замовників).

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

- (21) Відповідно до пункту 4.1 Методики перелік товарів щодо яких має визначатись монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і мають для продавців (постачальників, виробників) покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (22) У відповідності до пункту 4.2. Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

- (23) Послуги з приєднання до газорозподільних систем не є взаємозамінними з будь-якими іншими послугами.

а) споживчі характеристики

- (24) Відповідно до пункту 4.2.1 Методики, споживчі характеристики товару визначаються за функціональним призначенням, фізичними, технічними та експлуатаційними характеристиками, ступенем новизни товару.
- (25) Згідно з пунктом 30 частини першої статті 1 Закону про ринок природного газу, приєднання - сукупність організаційних і технічних заходів, у тому числі робіт, спрямованих на створення технічної можливості для надання послуг транспортування чи розподілу природного газу, які здійснюються у зв'язку з підключенням об'єкта будівництва чи існуючого об'єкта замовника до газотранспортної або газорозподільної системи.
- (26) Відповідно до пункту 35 частини першої статті 1 Закону про ринок природного газу, розподіл природного газу – господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і пов'язана з переміщенням природного газу газорозподільною системою з метою його фізичної доставки споживачам, але що не включає постачання природного газу.
- (27) Статтею 1 Закону України «Про природні монополії» (далі – Закон про природні монополії) визначено, що:
- природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги);
 - суб'єкт природної монополії – суб'єкт господарювання (юридична особа) будь-якої форми власності, який виробляє (реалізує) товари на ринку, що перебуває у стані природної монополії.
- (28) У абзаці четвертому частини першої статті 5 Закону про природні монополії зазначено, що відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у таких сферах, зокрема, розподілу природного газу.
- (29) Оператор ГРМ надає споживачу послугу з розподілу природного газу, яка включає в себе забезпечення цілодобового доступу споживача до газорозподільної системи в межах приєднаної потужності його об'єкта і розподіл (переміщення) належному споживачу (його постачальнику) природного газу газорозподільною системою з метою його фізичної доставки до межі балансової належності об'єкта споживача.

б) умови споживання

- (30) Загальні умови приєднання (технічного доступу) до газорозподільних систем визначені у главі 1 розділу V Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1379/27824 (із змінами, далі – Кодекс ГРМ).

- (31) Згідно з пунктом 1 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ власники об'єктів будівництва або існуючих об'єктів (земельних ділянок), які фізично не підключені до ГРМ, мають право на приєднання (технічний доступ) цих об'єктів до ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності або користуванні (у тому числі в експлуатації) Оператора ГРМ, у порядку, визначеному цим розділом.
- (32) За зверненням власника об'єкта чи земельної ділянки (замовника) про приєднання його об'єкта до ГРМ Оператор ГРМ зобов'язаний забезпечити приєднання об'єкта (земельної ділянки) до ГРМ, що на законних підставах перебуває в його власності або користуванні (у тому числі в експлуатації), за умови дотримання власником (замовником) вимог Кодексу ГРМ та чинного законодавства.

в) умови реалізації

- (33) Послуги з приєднання до газорозподільної системи надаються на платній основі Оператором ГРМ, який отримав ліцензію на право провадження господарської діяльності з розподілу природного газу.
- (34) Відповідно до абзацу першого пункту 4 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ, приєднання об'єктів (земельних ділянок) замовника до ГРМ здійснюється на підставі договору на приєднання, що укладається за формами, наведеними у додатках 15, 16 до цього Кодексу. При цьому невід'ємною частиною договору на приєднання є технічні умови приєднання (додаток 17), які визначають вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання, які будуються Оператором ГРМ, та вихідні дані для проектування та будівництва газових мереж внутрішнього газопостачання об'єкта замовника від точки приєднання до газових приладів і пристроїв замовника. Будівництво та введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання забезпечується замовником.
- (35) Нормами пункту 1 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ, визначено виключний перелік документів, які замовник надає Оператору ГРМ до заяви на приєднання.

г) ціна

- (36) Основні вимоги та умови розрахунку плати за приєднання об'єктів замовників до газотранспортної або газорозподільної системи визначені Методологією встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем, затвердженою постановою НКРЕКП від 24.12.2015 № 3054 «Про затвердження Методології встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем» та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 березня 2016 року за № 396/28526 (із змінами, далі – далі Методологія № 3054).
- (37) Плата за приєднання передбачає відшкодування всіх витрат оператора газотранспортної або газорозподільної системи на розвиток газових мереж зовнішнього газопостачання (будівництво газових мереж від місця забезпечення потужності до точки приєднання), встановлення в точці вимірювання вузла обліку із забезпеченням його захисту від несприятливих погодних умов та несанкціонованого доступу, а також підключення газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання і пуск газу.
- (38) Якщо замовник забезпечує виконання підготовчих, проектних, будівельно-монтажних, пусконаладжувальних робіт, необхідних для приєднання до газорозподільної або

газотранспортної системи, самостійно і за власні кошти, то вартість цих робіт не включається в розрахунок вартості послуги приєднання.

- (39) Відповідно до пункту 6 розділі II Методології № 3054, ставки плати за стандартне приєднання, для адміністративно-територіальних одиниць, на яких здійснюють діяльність кілька операторів газорозподільних систем, встановлюються НКРЕКП однаковими для всіх операторів газорозподільних систем цієї адміністративно-територіальної одиниці з урахуванням середньозважених розрахункових значень плати за стандартне приєднання, обчислених окремо кожним оператором газорозподільної системи для території, де такий оператор газорозподільної системи здійснює свою діяльність.
- (40) Отже, товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище АТ «Львівгаз», є послуги з приєднання до газорозподільної системи.

д) Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (41) Пунктом 1.3. Методики визначено, що споживач – юридична чи фізична особа, яка здійснює діяльність з придбання та використання товарів, послуг, робіт на відповідному товарному (товарних) ринку (ринках).
- (42) Основними споживачами послуг з приєднання до газорозподільної системи виступають фізичні особи, юридичні особи або фізичні особи - підприємці, які на підставі відповідного договору замовляють у оператора газорозподільної системи відповідні послуги для підключення об'єктів до газорозподільних систем в межах території міста Львів та Львівської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Львівгаз».

3.3. Визначення товарних меж ринку

- (43) Відповідно до пунктів 5.1 - 5.3 Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (44) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється з переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є:
- (а) подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
 - (б) подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо;
 - (в) наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
 - (г) відсутність суттєвої різниці в цінах;
 - (д) взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.
- (45) Послуга з розподілу природного газу — послуга Оператора ГРМ, яка надається споживачу та включає в себе забезпечення цілодобового доступу споживача до газорозподільної системи в межах приєднаної потужності його об'єкта і розподіл (переміщення) належному споживачу (його постачальнику) природного газу газорозподільною системою з метою його фізичної доставки до межі балансової належності об'єкта споживача.

- (46) *«Інформація, доступ до якої обмежено».*
- (47) Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування тощо.
- (48) Товариство під час здійснення господарської діяльності з розподілу природного газу в межах території, де знаходиться його газорозподільна система, надає послуги з приєднання до газорозподільних систем з метою забезпечення основної діяльності та задоволення потреб споживачів. При цьому, споживачі, які мають намір укласти договір на приєднання до газорозподільної системи, за звичайних умов не можуть перейти від споживання одного товару (послуги з приєднання) до споживання іншого.
- (49) Таким чином, товарними межами ринку за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей та умов використання товару є послуги з приєднання до газорозподільної системи в межах території міста Львів та Львівської області.

3.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (50) Відповідно до пункту 6.1 Методики, територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (51) Відповідно до пункту 1.3 Методики, територіальними межами ринку є територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої споживач може задовольнити свій попит на певний товар, і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.
- (52) Внаслідок технологічних особливостей процесу надання вказаних вище послуг, споживачі не можуть за звичайних умов легко приєднатися до газорозподільних систем іншого суб'єкта господарювання, що, можливо, здійснює діяльність на території відповідного населеного пункту, оскільки кожен із таких суб'єктів здійснює діяльність **у межах саме тих мереж, які перебувають у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації**. Прокладення ж інших газорозподільних систем – поряд з існуючими, є економічно недоцільним, оскільки потребує витрачання значних матеріально-фінансових ресурсів.
- (53) Згідно з частиною першою статті дев'ятої Закону про ринок природного газу, господарська діяльність на ринку природного газу, пов'язана з розподілом природного газу, провадиться за умови отримання відповідної ліцензії.
- (54) Відповідно до положень пункту 1.3 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, затверджених постановою НКРЕКП від 16.02.2017 № 201 (надалі – Ліцензійні умови), місце провадження господарської діяльності — територія адміністративно-територіальної одиниці (область, район, місто, село тощо), де знаходиться газорозподільна система ліценziata, до якої підключено не менше 50 000 точок приєднання суб'єктів ринку природного газу щодо якої НКРЕКП

прийнято рішення про надання права ліцензіату в її межах здійснювати господарську діяльність з розподілу природного газу.

- (55) Як вище вже було зазначено, згідно з *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, АТ «Львівгаз» *«Інформація, доступ до якої обмежено»* здійснює провадження господарської діяльності на ринку з розподілу природного газу в межах території міста Львів та Львівської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Львівгаз».
- (56) Отримання послуги з приєднання до газорозподільних систем можливе лише у суб'єкта господарювання, який провадить господарську діяльність з розподілу природного газу на певній території.
- (57) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем, враховуючи технологічні особливості здійснення Товариством господарської діяльності з розподілу природного газу на підставі ліцензійних умов, є територія міста Львів та Львівської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Львівгаз», тобто, територія його ліцензованої діяльності відповідно до *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.

3.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

- (58) Відповідно до пункту 7.1 Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило – рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (59) Часовими межами ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території міста Львів та Львівської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Львівгаз», визначено період із січня 2020 року по серпень 2023 року (включно) *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, тобто проміжок часу, протягом якого залишалась незмінна структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому.

3.6. Визначення потенційних конкурентів

- (60) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (61) Пунктом 1.3 Методики визначено, що бар'єри вступу на ринок – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.
- (62) Власники об'єктів будівництва або існуючих об'єктів (земельних ділянок), які фізично не підключені до газорозподільної системи (надалі – ГРМ), мають право на приєднання (технічний доступ) цих об'єктів до ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності або користуванні (у тому числі в експлуатації) Оператора ГРМ.

- (63) Договір розподілу природного газу має бути укладений Оператором ГРМ з усіма споживачами, у тому числі побутовими споживачами, об'єкти яких в установленому порядку підключені до/через ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності чи користуванні Оператора ГРМ.
- (64) Споживачі, у тому числі побутові споживачі, для здійснення ними санкціонованого відбору природного газу з ГРМ та можливості забезпечення постачання їм природного газу їх постачальниками зобов'язані укласти договір розподілу природного газу з Оператором ГРМ, до газорозподільної системи якого в установленому законодавством порядку приєднаний їх об'єкт. Здійснення відбору (споживання) природного газу споживачем за відсутності укладеного договору розподілу природного газу не допускається.
- (65) Отже, внаслідок технологічних особливостей приєднання до газорозподільних систем, а також з огляду на обмеження, що пов'язані з територією розміщення (розташування) газорозподільних систем, конкуренція на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем — відсутня, тому потенційні конкуренти у АТ «Львівгаз» були відсутні.

3.7. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (66) Відповідно до пункту 9.2 Методики, бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (67) Бар'єрами вступу на досліджуваний ринок є адміністративні, економічні та організаційні обмеження, пов'язані із необхідністю отримання дозвільних документів побудови (модернізації) відповідної інфраструктури, що потребує значних капіталовкладень та тривалого часу, а також із необхідністю залучення значних фінансових ресурсів для будівництва нової газорозподільної системи.
- (68) Для вступу нових суб'єктів господарювання на ринок послуг з приєднання до газорозподільних систем існують бар'єри економічного та організаційного характеру, пов'язані з технологічними особливостями діяльності на ринку, необхідними для присутності суб'єкта господарювання на цьому ринку, а саме: наявність у суб'єкта господарювання газорозподільної системи або організація використання вже збудованої, що унеможливорює вступ потенційних конкурентів на зазначений ринок.
- (69) Основними бар'єрами вступу на ринок послуги з приєднання до газорозподільних систем є обмеження, пов'язані з необхідністю наявності у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації газорозподільних мереж та необхідності отримання ліцензії на провадження діяльності з розподілу природного газу в межах території міста Львів та Львівської області.
- (70) Отже, АТ «Львівгаз» у період з січня 2020 року по серпень 2023 року є єдиним суб'єктом господарювання, який надає послуги з приєднання до газорозподільної системи в межах території міста Львів та Львівської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації

Товариства, а відтак споживачі цих послуг не мають можливості отримувати такі послуги від інших суб'єктів господарювання.

3.8. Установлення монопольного (домінуючого) становища АТ «Львівгаз»

- (71) На підставі ліцензії на право провадження господарської діяльності з розподілу природного газу згідно з *«Інформація, доступ до якої обмежено»* АТ «Львівгаз» у період з січня 2020 року по серпень 2023 року здійснює провадження господарської діяльності на ринку з розподілу природного газу в межах території міста Львів та Львівської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Львівгаз».
- (72) Отже, у замовників послуг з приєднання до газорозподільної системи в межах території міста Львів та Львівської області, де знаходилася газорозподільна система, що перебувала у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Львівгаз», альтернатива в отриманні цих послуг від іншого суб'єкта господарювання відсутня.
- (73) Частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- (а) на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
 - (б) не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (74) Таким чином, у розумінні положень абзацу другого частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за результатами господарської діяльності в період із січня 2020 року по серпень 2023 року АТ «Львівгаз» займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з приєднання до газорозподільної системи у межах території міста Львів та Львівської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства із часткою 100 відсотків, оскільки не мало жодного конкурента на цьому ринку.

4. ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ (ДОМІНУЮЧИМ) СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ

4.1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (75) Взаємовідносини оператора газорозподільних систем (Оператор ГРМ) із суб'єктами ринку природного газу, регулюються згідно із:
- Законом України «Про ринок природного газу» (зі змінами) (далі – Закон про ринок природного газу);
 - Кодексом ГРМ.
- (76) Відповідно до статті 1 Закону України «Про ринок природного газу»:
- газорозподільна система технологічний комплекс, що складається з організаційно і технологічно пов'язаних між собою об'єктів, призначених для розподілу природного газу від газорозподільних станцій безпосередньо споживачам;
 - замовник – фізична або юридична особа, яка на підставі договору замовляє надання однієї чи кількох із таких послуг: приєднання до газотранспортної або газорозподільної

системи; транспортування природного газу; розподіл природного газу; зберігання (закачування, відбір) природного газу; послуги установки LNG;

- оператор газорозподільної системи – суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із розподілу природного газу газорозподільною системою на користь третіх осіб (замовників);

- приєднання – сукупність організаційних і технічних заходів, у тому числі робіт, спрямованих на створення технічної можливості для надання послуг транспортування чи розподілу природного газу, які здійснюються у зв'язку з підключенням об'єкта будівництва чи існуючого об'єкта замовника до газотранспортної або газорозподільної системи;

- стандартне приєднання – приєднання до діючих газових мереж оператора газорозподільної системи об'єктів газоспоживання потужністю до 16 метрів кубічних на годину включно на відстань, що не перевищує 25 метрів для сільської та 10 метрів для міської місцевості по прямій лінії від місця забезпечення потужності до точки приєднання;

- місце забезпечення потужності (точка забезпечення потужності) – максимально наближене до об'єкта замовника місце/точка на існуючому об'єкті газорозподільної або газотранспортної системи, від якого (якої) здійснюється будівництво газових мереж до об'єкта замовника (точки приєднання) та/або забезпечується необхідний рівень потужності, замовленої для об'єкта приєднання;

- місце приєднання (точка приєднання) – запроектована або існуюча межа балансової належності між газовими мережами зовнішнього та внутрішнього газопостачання;

- газова мережа внутрішнього газопостачання – газова мережа від місця/точки приєднання об'єкта або межі земельної ділянки замовника до його газових приладів (пристроїв) включно або до газової мережі третіх осіб (замовників, споживачів);

- газова мережа зовнішнього газопостачання – газова мережа від місця забезпечення потужності до місця/точки приєднання об'єкта або межі земельної ділянки замовника.

- (77) Відповідно до положень 19¹ Закону про ринок природного газу оператор газорозподільної системи або оператор газотранспортної системи на підставі поданої замовником заяви надає послугу з приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи відповідно до умов договору про приєднання, цього Закону, кодексу газорозподільних систем або кодексу газотранспортної системи.
- (78) Замовник має право на свій розсуд обирати виконавця проектних та будівельних робіт з приєднання серед суб'єктів господарювання, які мають право на провадження відповідного виду діяльності згідно з вимогами законодавства. При цьому витрати замовника, пов'язані з виконавцями проектних та будівельних робіт, не включаються до складу плати за приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи.
- (79) Згідно з абзацом першим частини дев'ятої статті 19¹ Закону про ринок природного газу визначено, якщо розроблення проекту зовнішнього газопостачання забезпечується замовником, оператор газотранспортної системи або оператор газорозподільної системи здійснюють погодження такого проекту у строк, що не перевищує 15 календарних днів. У цей самий строк надається (за наявності) вичерпний перелік зауважень, який повинен містити посилання на конкретне положення цього Закону, законодавства у сфері містобудівної діяльності або кодексу газотранспортної системи, або кодексу газорозподільних систем, якому не відповідає розроблений проект.

- (80) Ліцензійними умовами визначено, що відповідно до вимог Кодексу ГРМ ліцензіат зобов'язаний забезпечити доступ замовників до газорозподільної системи для приєднання до неї їх об'єктів будівництва або існуючих об'єктів.
- (81) Взаємовідносини оператора газорозподільних систем із суб'єктами ринку природного газу, а також правові, технічні, організаційні та економічні засади функціонування газорозподільних систем регулюються, зокрема, Кодексом ГРМ. Загальні умови приєднання (технічного доступу) до ГРМ та порядок приєднання об'єктів замовників до ГРМ визначено у розділі V Кодексу ГРМ.
- (82) Відповідно до абзацу першого пункту 3 глави 2 розділу V визначено, якщо відповідно до даних опитувального листа та поданих із заявою на приєднання документів об'єкт (земельна ділянка) замовника підпадає під стандартне приєднання і замовник визначає Оператора ГРМ виконавцем проєктних та будівельних робіт зовнішнього газопостачання, точка приєднання для замовника відповідно до договору на приєднання має визначатися на межі земельної ділянки замовника або за його згодою на території такої земельної ділянки. При цьому плата за приєднання (вартість послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника), що визначається в договорі, має відповідати платі за стандартне приєднання, яка встановлена Регулятором для такого типу приєднання.
- (83) Абзацом першим пункту 4 глави 2 розділу V визначено, якщо відповідно до даних опитувального листа Оператора ГРМ та поданих із заявою на приєднання документів об'єкт (земельна ділянка) замовника підпадає під тип приєднання, що не є стандартним, і замовник визначає Оператора ГРМ виконавцем будівельних робіт зовнішнього газопостачання (незалежно від виконавця розробки проєкту зовнішнього газопостачання), точка приєднання для замовника відповідно до договору на приєднання має визначатися на межі земельної ділянки замовника або за його згодою на території такої земельної ділянки.
- (84) Згідно з абзацом сьомим пункту 4 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ, якщо розроблення проєкту зовнішнього газопостачання забезпечував замовник, зазначений проєкт та його кошторисна частина мають бути погоджені Оператором ГРМ, при цьому один екземпляр проєкту після його погодження передається (залишається) Оператору ГРМ. Погодження проєкту зовнішнього газопостачання здійснюється Оператором ГРМ у строк, що не перевищує 15 календарних днів, якщо інше не передбачено законодавством. У цей самий строк надається (у разі наявності) вичерпний перелік зауважень з посиланням на конкретне положення Закону України «Про ринок природного газу», законодавства у сфері містобудівної діяльності або цього Кодексу, якому не відповідає розроблений проєкт.
- (85) Згідно з абзацом восьмим пункту 4 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ вартість послуги Оператора ГРМ з погодження проєкту зовнішнього газопостачання визначається відповідно до методології встановлення плати за приєднання, затвердженої Регулятором.
- (86) Відповідно до пункту 5 розділу I Методології № 3054, типи приєднань об'єктів замовників до газорозподільної системи поділяються на стандартне приєднання та приєднання, що є нестандартним (нестандартне приєднання). При цьому у всіх випадках, коли замовник визначає виконавцем розробки проєкту зовнішнього газопостачання та/або будівельних робіт газових мереж до його земельної ділянки іншого суб'єкта (крім оператора газорозподільної системи), приєднання є нестандартним та забезпечується з урахуванням вимог Кодексу ГРМ.

- (87) Згідно з пунктом 1 розділу IV Методології № 3054 до окремих послуг (робіт), що пов'язані з приєднанням та поточною діяльністю оператора газотранспортної або газорозподільної системи, зокрема, належать погодження у випадках, передбачених Кодексом газорозподільних систем або Кодексом газотранспортної системи, проєктної документації на відповідність наданим технічним умовам та чинним нормативно-правовим актам.
- (88) Варто зазначити, що положеннями Закону про ринок природного газу та Кодексу ГРМ передбачено погодження проєктної документації виключно у тих випадках, коли розроблення проєкту зовнішнього газопостачання забезпечував замовник, а Методологією передбачено встановлення плати за погодження у випадках, передбачених Кодексом ГРМ.
- (89) Таким чином, відповідно до вимог Закону про ринок природного газу, Кодексу ГРМ, Методології № 3054, при приєднанні об'єкта Замовника до газорозподільної системи у всіх випадках при стандартному чи нестандартному розробляється проєкт зовнішнього газопостачання, а погодження проєктної документації передбачено виключно у тих випадках, коли розроблення проєкту зовнішнього газопостачання забезпечував замовник.

4.2. Обставини справи

- (90) Разом з тим, при здійсненні контролю за дотриманням АТ «Львівгаз» законодавства про захист економічної конкуренції на ринку приєднання до газорозподільної системи виявлено наступне.
- (91) АТ «Львівгаз» листами від 06.01.2023 № 79001-Лв-287-0123 (вх. № 63-01/33 від 06.01.2023) та від 20.03.2023 № 790007.1 – Лв – 5668-0323 (вх. № 63-01/494 від 22.03.2023), надало інформацію та копії повних пакетів документів з приєднання до газорозподільних систем АТ «Львівгаз» об'єктів Замовників *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, а саме: заяви Замовників, договори на приєднання, технічні умови, проєктна документація зовнішнього та внутрішнього газопостачання, акти прийняття в експлуатацію об'єктів, роздруківки всіх виставлених рахунків АТ «Львівгаз» за надання послуг та всі оплати Замовників, та інші документи, що стосувалися приєднання до газорозподільних систем.
- (92) Окрім цього, Відділення вибірково надало Замовникам приєднання до газорозподільних систем вимоги про надання інформації, а саме: *«Інформація, доступ до якої обмежено»* від 28.02.2023 № 63-02/446 та *«Інформація, доступ до якої обмежено»* від 03.03.2023 № 63-02/503.
- (93) *«Інформація, доступ до якої обмежено»* листом від 10.03.2023 № 2 (вх. № 63-01/443 від 16.03.2023) та *«Інформація, доступ до якої обмежено»* листом від 17.03.2023 № 6 (вх. № 63-01/452 від 20.03.2023) надали відповідну інформацію та матеріали.
- (94) Відповідно до наданої інформації та матеріалів, проведено аналіз документів АТ «Львівгаз» з приєднання багатоквартирних житлових будинків до газорозподільних систем в частині виготовлення проєктно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, який наведено нижче у таблиці 1.

Таблиця 1

«Інформація, доступ до якої обмежено»

- (95) Наведена інформація у таблиці 1 свідчить, що АТ «Львівгаз», в день укладення договору на приєднання до газорозподільних систем, уклало із Замовниками додаткову угоду до договору на приєднання та виконання робіт з погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, а саме:
- *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.
- (96) Окрім цього, наведена інформація у таблиці 1 свідчить, що у день видачі рахунку за виготовлення технічних умов, АТ «Львівгаз», одночасно, видавало Замовникам рахунок на оплату за погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, а саме:
- *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.
- (97) АТ «Львівгаз» листом від 20.03.2023 року № 790007.1-Лв-5668-0323 (вх. № 63-01/494 від 22.03.2023) підтвердило, що: рахунок *«Інформація, доступ до якої обмежено»* на загальну суму 1410,20 гривень видавався Замовнику *«Інформація, доступ до якої обмежено»* для оплати за погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання.
- (98) Також, вищезазначеним листом від 13.04.2023 № 79001-Лв-7359-0423 (вх. № 63-01/749 від 19.04.2023), АТ «Львівгаз» підтвердило інформацію (наведену у таблиці № 1) про видачу Замовникам рахунків за погодження проектно-кошторисної документації *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.
- (99) Таким чином, наведене свідчить, що АТ «Львівгаз», у день укладення основного договору на приєднання до газорозподільних систем, зобов'язувало Замовників укласти додаткову угоду на виконання робіт з погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання із визначенням розміру оплати (1410,20 гривень) за погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання.
- (100) Отже, встановлення АТ «Львівгаз» зобов'язань Замовникам приєднання до газорозподільної системи укладати з ним додаткову угоду на погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, коли в основному договорі на приєднання розробником проекту зовнішнього газопостачання визначено Оператора ГРМ та виставлення замовникам рахунків за надання цих послуг призвело до понесення Замовниками цих послуг додаткових матеріальних витрат.
- (101) АТ «Львівгаз» надало копії наказів Товариства, якими затверджено вартість послуги з погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього та внутрішнього газопостачання, їх кошторисних частин та копію розрахунку (калькуляцію витрат) вартості послуги з погодження проектів, *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.
- (102) Таким чином, АТ «Львівгаз» затвердило зазначеними наказами вартість послуг з погодження проектно-кошторисної документації у випадках, передбачених Кодексом ГРМ.
- (103) Варто зазначити, що Кодексом ГРМ не передбачено обов'язку погодження Оператором ГРМ проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, у випадку коли проєкт розроблявся (виготовлявся) Оператором ГРМ.
- (104) Разом з тим, наведене свідчить, що АТ «Львівгаз» не дотримується положень Закону про ринок природного газу, Кодексу ГРМ та положень затверджених у внутрішніх наказах Товариства, оскільки, зобов'язує Замовників погоджувати проектно-кошторисну

документацію зовнішнього газопостачання, у випадках коли проєкт розроблявся (виготовлявся) Оператором ГРМ.

- (105) АТ «Львівгаз» листом від 13.04.2023 № 79001-Лв-7359-0423 (вх. № 63-01/749 від 19.04.2023) надало інформацію про кількість виготовлених (розроблених) проєктів зовнішнього газопостачання при приєднанні до газорозподільних систем та погоджень АТ «Львівгаз» цих проєктів у період з 01.01.2020 року по 23.03.2023 року, яка наведена нижче у таблиці 2.

Таблиця 2.

«Інформація, доступ до якої обмежено»

- (106) Листом від 01.05.2023 № 79001-Лв-8148-0523 АТ «Львівгаз» надало доповнення до відповіді № 79001-Лв-7359-0423 від 13.04.2023, у якому надало інформацію щодо суми отриманих АТ «Львівгаз» коштів (у гривнях) за погодження, вказаних у таблиці 2 цього подання, проєктів зовнішнього газопостачання: *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.

- (107) В рамках розгляду Справи, АТ «Львівгаз» листом від 11.08.2023 № 79001-Лв-16162-0823 повідомило Антимонопольний комітет України (вх. № 8-02/10901 від 06.09.2023, вх. Відділення № 63-01/560К від 06.09.2023), що випадки виставлення до оплати рахунків за погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, яку виготовило АТ «Львівгаз» у минулі роки були поодинокими і не носять системного характеру.

- (108) Таке спростування стосовно поодиноких випадків Відділенням не може бути взяте до уваги, оскільки АТ «Львівгаз» листом від 01.05.2023 № 79001-Лв-8148-0523 (вх. № 63-01/837 від 02.05.2023) надало інформацію про кількість виготовлених проєктів зовнішнього газопостачання АТ «Львівгаз» та іншими ліцензійними суб'єктами господарювання та про їх погодження, а також про суму отриманих коштів за погодження проєктів зовнішнього газопостачання. Надана інформація свідчить про системність виготовлення АТ «Львівгаз» проєктів зовнішнього газопостачання і погодження за відповідну плату, *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.

- (109) Листом від 15.04.2024 № ЛГ -957/109/2-24 (вх. № 63-01/974 від 15.04.2024) АТ «Львівгаз» надало інформацію щодо виготовленої та погодженої проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання за період з січня 2020 по серпень 2023 року (помісячно), яка наведена нижче у таблиці 3.

Таблиця 3

«Інформація, доступ до якої обмежено».

- (110) Разом з тим, на вимогу Відділення, АТ «Львівгаз» листом від 15.04.2024 № ЛГ -957/109/2-24 (вх. № 63-01/974 від 15.04.2024), повідомило *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.

- (111) Згідно з пунктом 2 розділу III Методології № 3054 встановлено, якщо розробку проєкту зовнішнього газопостачання забезпечував замовник, вартість розробки проєкту не включається до розміру плати за приєднання в договорі про приєднання. При цьому вартість погодження (затвердження) проєкту зовнішнього газопостачання та його кошторисної частини в оператора газотранспортної або газорозподільної системи визначається згідно з розділом IV цієї Методології та сплачується замовником за окремим платіжним документом оператора.

- (112) Як наведено вище у таблиці 1, АТ «Львівгаз» розробляло (виготовляло) проектно-кошторисну документацію зовнішнього газопостачання та виставляло замовникам окремим платіжним документом плату за погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, що не відповідає вимогам Методології № 3054, оскільки Оператор ГРМ мав право отримувати кошти за погодження у тих випадках, коли розробку проєкту забезпечував замовник, а не Оператор ГРМ.
- (113) Окрім цього, відповідно до вимог підпункту 3 пункту 1 розділу IV Методології встановлено, що до окремих послуг (робіт), що пов'язані з приєднанням та поточною діяльністю оператора газотранспортної або газорозподільної системи належать: погодження у випадках, передбачених Кодексом газорозподільних систем або Кодексом газотранспортної системи, проектною документації на відповідність наданим технічним умовам та чинним нормативно-правовим актам.
- (114) Згідно з абзацом сьомим пункту 4 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ, якщо розроблення проєкту зовнішнього газопостачання забезпечував замовник, зазначений проєкт та його кошторисна частина мають бути погоджені Оператором ГРМ, тобто, Кодексом ГРМ встановлено випадки, коли Замовнику необхідно погоджувати проєкт зовнішнього газопостачання.
- (115) Така ж норма встановлена абзацом першим частини дев'ятої статті 19¹ Закону про ринок природного газу, якщо розроблення проєкту зовнішнього газопостачання забезпечується замовником, оператор газотранспортної системи або оператор газорозподільної системи здійснюють погодження такого проєкту у строк, що не перевищує 15 календарних днів.
- (116) Як вище зазначено, відповідно до абзацу першого частини дев'ятої статті 19¹ Закону про ринок природного газу, абзацу сьомого пункту 4 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ, погодження проєкту зовнішнього газопостачання здійснюється у тих випадках, якщо розроблення проєкту зовнішнього газопостачання забезпечував Замовник.
- (117) У всіх наведених в таблиці № 1 випадках проєкт зовнішнього газопостачання виготовлявся (розроблявся) АТ «Львівгаз», яке було Оператором газорозподільної системи в територіальних межах міста Львів та Львівської області, де знаходилася газорозподільна система, що перебувала у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства.
- (118) Листом від 27.10.2023 № ЛГ – 18174/109/2-23 (вх. № 63-01/1941 від 27.10.2023) АТ «Львівгаз» повідомило, що з 21.04.2021 не виставляло рахунки на оплату та не отримувало від Замовників приєднання кошти за погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання. Цим листом АТ «Львівгаз» повідомило, що здійснювало погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, виготовленої Товариством протягом 15 календарних днів, згідно пункту 4 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ за аналогією Закону.
- (119) У додатку до листа від 27.10.2023 № ЛГ – 18174/109/2-23 (вх. № 63-01/1941 від 27.10.2023) АТ «Львівгаз» надало до Відділення копію наказу «Інформація, доступ до якої обмежено», яким встановлено: *«З метою дотримання працівниками Товариства вимог законодавства та запобігання в майбутньому наявності ознак порушення законодавства в діяльності АТ «Львівгаз» заборонити працівникам Товариства виставляти до оплати рахунки за погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, яку виготовило АТ «Львівгаз».*

- (120) Таким чином, в ході розгляду цієї справи встановлено, що АТ «Львівгаз» у період з 01.01.2020 по 21.04.2021 безпідставно та протиправно здійснювало погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання на платній основі.
- (121) Разом із тим, НКРЕКП листом від 25.03.2024 № 3114/16.4.2/7-24 (вх. Відділення № 63-01/280К від 29.03.2024) надала роз'яснення з порушеного питання, а саме: *«Кодексом газорозподільних систем, затвердженим постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494 (із змінами), та Методологією визначення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем, затвердженою постановою НКРЕКП від 24.12.2015 № 3054, не передбачено:*
обов'язку погодження Оператором ГРМ проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, у випадку коли проєкт розроблявся (виготовлявся) Оператором ГРМ;
права Оператора ГРМ при укладенні договору на приєднання до газорозподільної системи зобов'язувати замовників у той самий день укласти додаткову угоду на погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, коли в основному договорі на приєднання розробником проєкту зовнішнього газопостачання визначено Оператора ГРМ та виставляти замовникам рахунки за надання цих послуг».
- (122) Таким чином, в ході розгляду цієї справи встановлено, що АТ «Львівгаз» у період з 01.01.2020 по 21.04.2021 безпідставно та протиправно здійснювало погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, коли розробником цих проєктів було Товариство, а також зобов'язувало Замовників приєднання до газорозподільної системи укласти з ним додаткову угоду на погодження проектно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, коли в основному договорі на приєднання розробником проєкту зовнішнього газопостачання визначено Оператора ГРМ, Товариство виставляло Замовникам рахунки та отримувало плату за погодження цих проєктів, що призвело до понесення Замовниками додаткових матеріальних витрат.

4.3. Антиконтурентні наслідки дій Відповідача

- (123) Користуючись монопольним становищем, АТ «Львівгаз» при приєднанні до газорозподільної системи у період з 01.01.2020 по 21.04.2021 безпідставно та протиправно виставляло та отримувало плату за погодження проєктів зовнішнього газопостачання, які були виготовлені Товариством, що не передбачено чинним законодавством у сфері приєднання Замовників до газорозподільної системи та призвело до ущемлення інтересів замовників послуг з приєднання до газорозподільної системи.
- (124) Ущемлення інтересів замовників послуг з приєднання до газорозподільної системи в цьому випадку полягає в тому, що при оплаті Замовниками АТ «Львівгаз» за погодження проєктів зовнішнього газопостачання, які були виготовлені АТ «Львівгаз», Замовники послуг з приєднання до газорозподільної системи понесли додаткові матеріальні витрати.

4.4. Неможливість вчинення Відповідачем таких дій за умов існування значної конкуренції на ринку.

- (125) Дії АТ «Львівгаз» були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з приєднання до газорозподільної системи в територіальних межах міста Львів та Львівської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації, адже у такому випадку споживачі послуг з приєднання до газорозподільної системи могли б відмовитись від послуг АТ

«Львівгаз», яке при приєднанні до газорозподільної системи зобов'язувало замовників в день укладення договору на приєднання до газорозподільних систем укласти додаткову угоду на виконання робіт з погодження проєктно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, яка буде розроблятися (виготовлятися) Оператором ГРМ і на дату укладення договору на приєднання відсутня проєктна документація, а також в одночасному (в один день) виставленні Замовникам рахунків за видачу технічних умов та за погодження проєктно-кошторисної документації, яка буде розроблена Оператором ГРМ.

(126) За умов існування значної конкуренції на ринку така поведінка АТ «Львівгаз» була б неможливою, оскільки, маючи зацікавленість щодо продажу свого товару — послуги з приєднання до газорозподільної системи, Товариство вживало б заходи щодо дотримання положень законодавства у сфері надання послуг з приєднання до газорозподільної системи, а також дотримання прав та інтересів Замовників, які мають намір приєднатися до газорозподільної системи.

(127) Разом з цим, за наявності значної конкуренції на ринку, Замовник міг би обрати для себе іншого виконавця послуг з приєднання газорозподільної системи, який дотримується вимог чинного законодавства та не допускає ущемлення його законних інтересів.

5. КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ ВІДПОВІДАЧА

(128) Згідно з абзацом 2 частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

(129) Згідно з пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, зокрема, визнається встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

(130) Частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

(131) Згідно з пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», порушенням законодавства про захист економічної конкуренції є зловживання монопольним (домінуючим) становищем.

(132) Отже, дії акціонерного товариства «Оператор газорозподільної системи «Львівгаз», які полягали у зобов'язанні Замовників здійснювати погодження проєктно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, яку виготовило АТ «Львівгаз», а також виставленні до оплати рахунків та отримання плати за це погодження, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з приєднання до газорозподільної системи в частині встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

7. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЧА ТА ЇХ СПРОСТУВАННЯ

(133) АТ «Львівгаз» на подання з попередніми висновками від 08.07.2024 № 63-03/150-П у справі № 63/5-02-46-2023 заперечень або спростувань не надало.

8. ОСТАТОЧНІ ВИСНОВКИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

(134) Таким чином, доказами, зібраними у справі № 63/5-02-46-2023 доведено, що АТ «Львівгаз» займаючи з січня 2020 року по серпень 2023 року монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з приєднання до газорозподільної системи в територіальних (географічних) межах міста Львів та Львівської області, де знаходилася газорозподільна система, що перебувала у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства із часткою 100 %, своїми діями, які полягали у період з 01.01.2020 по 21.04.2021 у зобов'язанні Замовників здійснювати погодження проєктно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, яку виготовило АТ «Львівгаз», а також виставленні до оплати рахунків та отримання плати за це погодження, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, що передбачене пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ШТРАФУ

(135) Відповідно до статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення законодавства, яке передбачене пунктом 2 статті 50 цього Закону, на суб'єкта господарювання накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

(136) При визначенні розміру штрафу пропонуємо врахувати:

- тривалість вчинення порушення (більше одного року);
- замовники послуг з приєднання до газорозподільної системи понесли необґрунтовані витрати на погодження проєктної документації;
- порушення припинено.

(137) *«Інформація, доступ до якої обмежено».*

Відповідно до пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України» від 09.08.2023 № 3295-IX справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розгляд яких розпочато до дня набрання чинності цим Законом, розглядаються відповідно до законодавства, яке діяло до дня набрання чинності цим Законом.

Ураховуючи вищевикладене, керуючись статтями 7, 12¹, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48, 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 за № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (із змінами і доповненнями), пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 №5, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного

комітету України від 29.06.1998 № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Львівгаз» (*«Інформація, доступ до якої обмежено»*) у період з січня 2020 року по серпень 2023 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з приєднання до газорозподільної системи в територіальних (географічних) межах міста Львів та Львівської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебувала у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства, як таке, що не мало на цьому ринку жодного конкурента із часткою 100 відсотків.

2. Визнати дії акціонерного товариства «Оператор газорозподільної системи «Львівгаз» (*«Інформація, доступ до якої обмежено»*) у період з 01.01.2020 по 21.04.2021, які полягали у зобов'язанні Замовників здійснювати погодження проєктно-кошторисної документації зовнішнього газопостачання, яку виготовило АТ «Львівгаз», а також виставленні до оплати рахунків та отримання плати за це погодження, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з приєднання до газорозподільної системи в частині встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. Відповідно до статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за вчинення порушення, вказане в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Львівгаз» (*«Інформація, доступ до якої обмежено»*) штраф у розмірі 68 000,00 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф підлягає оплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до частини тринадцятої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції», протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до територіального відділення Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Згідно з частиною першою статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції», рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Голова Колегії,
Голова Відділення

Олександр КРИЖАНОВСЬКИЙ